

บรรณานุกรม

- กอบกุล ราชะนาคร. (2543). กฎหมายกับปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. วารสาร
สังคมศาสตร์ มข., 12(1), 66-70.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). เมื่อสื่อส่องและสร้างวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ศาลาแดง.
- โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนภาคอีสาน. (2546). สนัน ชูสกุล. (บรรณาธิการ).
ทิศทางการปฏิรูปการจัดการทรัพยากรโดยชุมชนภาคอีสาน. อุบลราชธานี: ศิริธรรม
ออฟเซ็ทการพิมพ์.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่4. กรุงเทพฯ: รามการ
พิมพ์.
- จันทร์ดีบ ฟูเฟื่อง และคณะ. (2546). คนหาปลา: ชีวิตคนบนพื้นน้ำกว๊านพะเยา. มูลนิธิกองทุน
ไทย และโครงการพะเยาเพื่อการพัฒนา. พะเยา: อุษาการพิมพ์.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2543). ภูมิปัญญาอีสาน. มหาสารคาม: โครงการตำราคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลาดชาย รติदानนท์. (2537). วัฒนธรรมกับความหลากหลายทางชีวภาพ. ใน วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์
(บรรณาธิการ). ความหลากหลายทางชีวภาพกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่2.
กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2532). แนวคิดในการศึกษาสังคมและวัฒนธรรม: เอกสาร การสอน
สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชนัญ วงษ์วิภาค. (2532). นิเวศวิทยาวัฒนธรรม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต
พระราชวังสนามจันทร์.
- ชยันต์ วรรณะภูติ. (2540). ระบบความรู้พื้นบ้านในทัศนะมานุษยวิทยา. ใน ชยันต์ วรรณะภูติ,
& ฉันทนา บรรพศิริโชติ (บรรณาธิการ). ระบบความรู้พื้นบ้านปัจจุบัน: การวิจัยและ
พัฒนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). ทางเลือกการจัดการน้ำมีมากกว่าเขื่อน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชูศักดิ์ วิทยาภัก. (2538). **หมู่บ้านกับศักยภาพในการจัดการทรัพยากร: กรณีศึกษาการจัดการลุ่มน้ำชุมชนภายใต้ระบบกรรมสิทธิ์ร่วมในภาคเหนือ**. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงวิชาการองค์ความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้าน 12-13 พฤษภาคม 2538 จัดโดย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2539). **แนวการวิเคราะห์เชิงนิเวศวิทยาการเมือง**. ใน สุชาวัลย์ เสถียรไทย และคณะ. **รายงานการศึกษาสถานภาพไทยศึกษา: การสำรวจเชิงวิพากษ์เรื่องแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวกับสิทธิในทรัพยากรกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย**. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ. (2543). **นิเวศวิทยาการเมืองของการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ในประเทศไทย: กรณีศึกษาโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทองทิพย์ สุนทรชัย. (2538). **สตรีอีสานกับการจัดการทรัพยากรน้ำ**. องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศไทยแคนาดา (CIDA). ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธรรมบุญ บุญไกรสร. (2540). **ศึกษาการจัดการฝายในลำห้วยขุมเหล็ก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันทนา ศิวะ. (2546). **สงครามน้ำ: การเปลี่ยนถ่ายอำนาจจากชุมชนสู่เอกชน มลพิษ และผลประโยชน์**. ใน เชาวสิทธิ์ บุญภูมิต (บรรณาธิการ). (ศิริลักษณ์ มานะวงศ์เจริญ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- บุญเกิด วงษ์ชัย. (2535). **การจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของชุมชน: กรณีศึกษาโครงการฝายน้ำล้นบ้านผาสุข**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประกอบ วิโรจนกัญ. (2535). **สภาวะการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในประเทศไทย**. ขอนแก่น: สถาบันแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประชิด ณ บางช้าง. (2543). **การเมืองเรื่องน้ำ**. วารสารสังคมศาสตร์ มข., 12(1), 97-101.
- ประทุมมา พลภักดี. (2535). **บทบาทของหญิงและชายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: ศึกษาเฉพาะกรณีฝายประชาอาสา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2537). **วิธีวิทยาศึกษาสังคมไทย: วิธีใหม่แห่งการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชนไทย.

- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2538). **สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541). **นิเวศเศรษฐศาสตร์และนิเวศวิทยาการเมือง**. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2534). **รายงานสัมมนาทางวิชาการ: ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- _____. (2544). **ภาพรวมภูมิปัญญาไทย: คำนิยม**. ใน เอกวิทย์ ฌ ถกลาง (ผู้รวบรวม). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินตติ้ง.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2545). **พลวัตเศรษฐกิจชุมชนลุ่มน้ำโขง: โครงการวิจัยพลวัตเศรษฐกิจชุมชน 3 ลุ่มน้ำในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- _____, & อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. (2545). **ชุมชนหมู่บ้านลุ่มน้ำขาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พัชรินทร์ ลาภานันท์. (2537). **สตรีอีสานกับการจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาบ้านฝื่อ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรินทร์ ลาภานันท์, เบญจวรรณ นาราสะจัจ, & มานะ นาคำ. (2544). **การปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวชนบทที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาเขื่อนปากมูล**. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฟ้ารุ่ง มีอุดร. (2539). **บทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น**. ขอนแก่น: ภาควิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มนตรี จันทวงศ์. (2546). **สถานะนโยบายน้ำของประเทศไทยในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่การแปรรูปการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: ถอดรหัสสงครามแย่งชิงน้ำ**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ.
- ยศ สันตสมบัติ. (2542). **ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน**. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.
- _____. (2544). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2545). **สิทธิชุมชน: พัฒนาการและการปรับกระบวนการทัศน์ทางมานุษยวิทยา**. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ยศ สันตสมบัติ และคณะ. (2547). **นิเวศชาติพันธุ์ ทรัพยากรชีวภาพ และสิทธิชุมชน**. เชียงใหม่: วิทอินดีไซน์.
- เยาวลักษณ์ อภิชาติวัลลภ. (2533). **รายงานวิจัยเรื่องกลุ่มสังคมในชุมชนป่าไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ขอนแก่น: โครงการวิจัยวนศาสตร์ชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- _____. (2536). **เอกสารประกอบการสอนวิชาสังคมวิทยาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (411711)**. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สีลาภรณ์ บัวสาย. (2547). **บทสังเคราะห์งานวิจัยด้านชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิจารณ์ พานิช และคณะ. (2546). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- วิเชียร เกิดสุข. (2539). **บทบาทสตรีอีสานในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านท่ามะปร่าง ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา**. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์ และคณะ. (2535). **การจัดการป่าชุมชนโดยองค์กรท้องถิ่น: โครงการวิจัยวนศาสตร์ชุมชน**. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์. (บรรณาธิการ). (2536). **สิทธิชุมชน: การกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากร**. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ศรีศักดิ์ วัลลิโกดม. (2546). **สงครามน้ำ: การเปลี่ยนถ่ายอำนาจจากชุมชนสู่เอกชน มลพิษ และผลประโยชน์**. ใน เชาวลิตร บุญญมิต (บรรณาธิการ). (ศิริลักษณ์ มานะวงศ์เจริญ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- สดใส สว่างโสภ. (2545). **การจัดการทรัพยากรน้ำกับวิถีชีวิตคนอีสาน**. [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.]. (เอกสารอัดสำเนา).
- สมใจ ศรีหกล้า, & วิไลวงศ์ กฤษณะภูติ. (2547). **ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการแหล่งน้ำ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมบัติ เสาร์แก้ว. (2536). **ศึกษาบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหาร และจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการ พัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. (2544). **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเกษตรกรรมยั่งยืน.**
 ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมหมาย เลิศนา. (2544). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษา: ป่าชุมชนโคกขามป้อม ตำบลแคนเหนือ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุริยา สมุทรคุปต์ และคณะ. (2536). **จากยอดห้วยถึงบุญบึง: สิทธิอำนาจและระบบการจัดการทรัพยากรพื้นบ้านของชุมชนชาวนาลุ่มน้ำชี.** นครราชสีมา: ห้องไทยศึกษานิตส์สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุริยา สมุทรคุปต์, & พัฒนา กิตติอาสา. (2542). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรชนบทศึกษา.** นครราชสีมา: สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุริยา สมุทรคุปต์ และคณะ. [ม.ป.ป.]. **พิธีกรรมทางศาสนาในฐานะเป็นกลไกในการจัดการทรัพยากรพื้นบ้านของชาวนาอีสาน.** [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.]. (เอกสารอัดสำเนา).
- สุรัตน์ วรารัตน์. (2531). **วิถีชีวิตชาวกะเลิง: กะเลิงบ้านบัว.** สกลนคร: วิทยาลัยครูสกลนคร.
- สุนทร ปัญญาพงษ์. (2545). **การจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำขององค์กรชุมชน: กรณีศึกษาอุทยานมัจฉา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา. (2529). **น้ำ: บ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2533). **วัฒนธรรมก้าวไปกับการเปลี่ยนแปลง.** กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินตติ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอภูพาน. (2547). **แผนพัฒนาการเกษตร ตำบลวังสาว อำเภอภูพาน.** ขอนแก่น: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สามารถ จันทร์สุรย์. (2536). **ภูมิปัญญาชาวบ้าน. ใน เสรี พงศ์พิศ (บรรณาธิการ). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมู่บ้าน.
- เสรี พงศ์พิศ. (2536). **วัฒนธรรมพื้นบ้าน รากฐานของการพัฒนา. ใน เสรี พงศ์พิศ (บรรณาธิการ). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมู่บ้าน.
- _____. (2543, 10 เมษายน). **NGO คือใคร. มติชน, หน้า 6.**

- เสนห์ จามริก, & ยศ สันตสมบัติ. (บรรณาธิการ). (2536). **ป่าชุมชนในประเทศไทย: แนวทางการพัฒนาเล่ม 1 ป่าฝนเขตร้อนกับภาพรวมของป่าชุมชนในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- เหม ทองชัย. (2546). ภูมิปัญญาไทย. เอกสารประกอบการสอนกลุ่มราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (เอกสารอัดสำเนา).
- อนุชาติ พวงสำลี, & อรทัย อาจอ่ำ. (บรรณาธิการ). (2539). **การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2544). “มิติทางสังคมของเงื่อนไขและปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย”. ใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคณะ. **ธรรมชาติบาล: การมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- _____. (2544). **มิติชุมชน วิธีคิดท้องถิ่น ว่าด้วย สิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- _____. (2546). **ฐานทรัพยากรในฐานะทุนชีวิตกับการจัดการแบบมีส่วนร่วม**. เอกสารวิชาการฉบับที่ 1 โครงการยุทธศาสตร์นโยบายฐานทรัพยากร สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- เอกวิทย์ ณ ถกลาง. (ผู้รวบรวม). (2544). **ภาพรวมภูมิปัญญาไทย. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของชาวบ้านไทย**. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินต์ติ้ง.
- _____, และคณะ. (2546). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินต์ติ้ง.
- Berkes, F. (1993). Traditional ecological in perspective. In Inglis, J., (ed.). **Traditional ecological knowledge: concepts and cases International Program on Traditional Ecological knowledge; International Development Research Centre**. (pp. 1-9). Canada: Ottawa Printing.
- Grenier, Louise. (1998). **Working with Indigenous Knowledge: A Guide for Researchers**. International Development Research Center. Canada: Ottawa Printing.
- Tan-Kim-Young Uraivan. (1995). **Muang-Fai Communities Are For People Institutional Strength and Potentials**. Bangkok: Social Reserch Institute, Chulalongkorn University.
- Wolfe, J.; Bechard, C.; Cizek, P., Cole, D. (1992). **Indigenous Knowledge and resource management systems**. Guelph, Canada: University of Guelph.